

29.04.2024

SALASSA PIDETTÄVÄ

JulkL (621/1999) 24.1 §:n 25 k
L () / () §:n k

SIVU 1 (5)

5650/R/1341/24

merkityllä sijn

Asia:

- 1 PERÄTÖN LAUSUMA TUOMIOISTUIMESSA
PE 05.01.2024
TURKU
- 2 PERÄTÖN LAUSUMA VIRANOMAISMENETTELYSSÄ
PE 05.01.2024
TURKU

Tapahtuma-aika: PE 05.01.2024
Paikkakunta: TURKU

Asianomistaja:

WALLIN, MATTI SAKARI

22.11.1959

ASIA: 1, 2

Tapauspäättös:

ASIA: 1 29.04.2024 RIIALI, JARI
RIKOSYLIKOMISARIO

Asiassa ei ole syytä epäillä rikosta, esitutkintaa ei toimiteta
Tutkinta päätetty.

Perustelu ja sovellettavat
lainkohdat:

ALKUTIEDOT:

Matti Wallin on lähettänyt poliisille aikavälillä 4.1.2024-22.3.2024 useita sähköpostiviestejä, joissa hän katsoo Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa vireillä olleen asian R 22/2464 osapuolten syylistyneen asiassa rikoksiin.

Wallinin mukaan hän ei ole toivonut asianomistajien Tarja Melakarin ja Sanna Skomarsin lähettämistä "Neuvostoliittoon juutalaisleirille" toisin kuin Varsinais-Suomen käräjäoikeuden antamassa tuomiossa todetaan.

Tämä päätös koskee asianomistajien Sanna Skomarsin, Tarja Melakarin ja heidän avustajansa varatuomari Katja Haaviston menettelyä asiassa.

TAUSTAA:

Varsinais-Suomen käräjäoikeus on 26.1.2024 antamallaan tuomiolla 24/103863 (R 22/2464) tuominnut Matti Wallinin rangaistukseen kahdesta viestintärauhan rikkomisesta ja kahdesta kunnianloukkauksesta.

Käräjäoikeuden tuomion mukaan asianomistajia Sanna Skomarsia ja Tarja Melakaria on kuultu käräjäoikeudessa todistelutarkoituksessa. Skomars on todistelutarkoituksessa kuultuna kertonut muun muassa, että yhteydenotoissaan Wallin oli todennut, että heidät pitäisi lähettää Neuvostoliittoon juutalaisleirille. Melakari on todistelutarkoituksessa kuultuna kertonut muun muassa, että myös hän oli saanut viestin, jossa Wallin oli kirjoittanut Neuvostoliittoon juutalaisleirille lähettämisestä.

29.04.2024

5650/R/1341/24

Erikoissyyttäjä Outi Pyykkönen on pyytänyt tuomion jälkeen poliisia toimittamaan asiassa lisätutkintoja.

Lisätutkintapöytäkirjasta 5650/R/38533/20/Li3, joka on päivätty 9.2.2024, ilmenee, että Pyykkönen on pyytänyt selvittämään asianomistajilta Skomarsilta ja Melakariilta, onko heillä vielä tallessa viestejä tai Wallinin yhteydenottoja, joissa on mainintaa Neuvostoliiton juutalaisleirille lähettämisestä. Lisätutkintapöytäkirjan mukaan lisätutkinta-asiassa on tavoitettu asianomistajien avustaja Katja Haavisto. Haavistolta saaman tiedon mukaan lisätutkintapyyntöön mukaisia viestejä ei ole olemassa enää.

Lisätutkintapöytäkirjasta 5650/R/38533/20/Li4, joka on päivätty 17.3.2024 ilmenee, että Pyykkönen on pyytänyt poliisia selvittämään Turun kaupungilta sekä Profiam Oy:ltä, että ovatko Matti Wallinin viestit heillä arkistoitavaa materiaalia. Lisäksi poliisia on pyydetty selvittämään, onko niin sanottuja "juutalaisleiriviestejä" vielä löydettävissä. Lisätutkintapöytäkirjan mukaan asiassa on laadittu tietopyyntö Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle. Saadun selvityksen mukaan kaikki sähköpostiviestit on tallennettu sähköisesti Turun kaupungin asianhallintajärjestelmään. Sellaisia viestejä, joissa olisi mainintoja juutalaisleireistä tai Neuvostoliiton juutalaisleireistä ei löytynyt.

Lisätutkintapöytäkirjan mukaan asiassa on kuulusteltu 14.3.2024 puhelimitse todistajana Profiam Oy:n toimitusjohtaja Mikko Ailoranta. Ailoranta on kertonut kuulustelussa, että mitään Matti Wallinin lähettämiä viestejä ei ole arkistoitu Profiam Oy:n toimesta. Ailoranta on vastannut kuulustelussa kysymykseen "Onko sinulla vielä jotain lisättävää tähän kuulusteluun?", että "Muistan, että ennen rikosilmoitusta Sanna Skomars olisi saanut Matti Wallinilta puhelimensa vastaajaan ääniviestin, minkä hän pyysi minua kuuntelemaan. Muistan, että tuossa vastaajaviestissä mainittiin nämä sanat tai sanaparit. Kyseinen ääniviesti ei kuitenkaan enää ole tallessa eikä sitä ole arkistoitu".

PÄÄTÖS:

Esitutkintaa ei aloiteta, koska ilmoitustietojen ja muun selvityksen perusteella esiin ei ole tullut sellaisia seikkoja, joiden perusteella poliisilla olisi syytä epäillä asiassa rikosta. (Esitutkintalaki 3 luku 3 § 1 mom.)

PERUSTELUT:

Sovellettava lainsäädäntö

Rikoslain 15 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan perättömästä lausumasta viranomaismenettelyssä tuomitaan, jos 1) joku valan tai vakuutuksen nojalla oikeudenkäyntiin rinnastettavassa viranomaismenettelyssä, 2) muu kuin rikoksesta epäilty rikosasian esitutkinnassa henkilökohtaisesti läsnä ollen kuulusteltaessa tai 3) muu kuin poliisilain 6 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitetussa asemassa oleva poliisitutkinnassa tai siihen rinnastettavassa viranomaismenettelyssä henkilökohtaisesti läsnä ollen kuulusteltaessa antaa väärän tiedon asiassa tai ilman laillista syytä salaa siihen kuuluvan seikan.

Rikoslain 15 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan perättömästä lausumasta tuomioistuimessa tuomitaan, jos 1) todistaja tai asiantuntija tuomioistuimessa tai 2) muu henkilö tuomioistuimessa valan tai vakuutuksen nojalla antaa väärän tiedon asiassa tai ilman laillista syytä salaa siihen kuuluvan seikan.

Perätöntä lausumaa koskevat säännökset edellyttävät tahallisuutta, tuottamuksellista perätöntä lausumaa lukuun ottamatta. Lainvalmistelutöiden mukaan tahallisuuteen kuuluisi, että rikoksentekijä pitää joko varmana tai varsin todennäköisenä antamansa tiedon totuudenvastaisuutta ja vaikutusta asiaan tai tietää salaamansa seikan joko varmasti tai varsin todennäköisesti vaikuttavan asiaan. (HE 6/1997 vp, s. 30)

Perätöntä lausumaa koskevat säännökset eivät ulotu oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 26 §:ssä tarkoitettuun asianosaisen niin sanottuun vapaaseen kuulusteluun todistelutarkoituksessa. Näin on siitä huolimatta, että riita-asian asianosaisille ja rikos-asian asianomistajalle on mainitussa lainkohdassa säädetty totuusvelvollisuus oikeudenkäynnissä. Nämä säännökset ovat siten vailla välitöntä rangaistustehostetta. (Keskeiset rikokset 2023, Frände, Hyttinen, Kallio, Korkka-Knuts, Matikkala, Tapani, Tolvanen, Viljanen, Wahlberg)

Asianomistajat Tarja Melakari ja Sanna Skomars

Wallinin mukaan Melakari on valehdellut 1.4.2021 esitutkinnassa, 5.1.2024 käräjäoikeudessa ja 9.2.2024 avustajan välityksellä poliisin lisätutkinnassa. Wallinin mukaan Skomars on valehdellut 5.1.2024 käräjäoikeudessa ja 9.2.2024 avustajan välityksellä poliisin lisätutkinnassa.

Wallinin mukaan Melakari on kertonut esitutkinnassa 1.4.2021 Wallinin lähettämistä viesteistä, että Wallin oli muun muassa kirjoittanut, että heidät pitäisi lähettää Neuvostoliittoon juutalaisleirille. Skomars on kertonut käräjäoikeudessa 5.1.2024, että Wallin oli myös todennut, että heidät pitäisi lähettää Neuvostoliittoon juutalaisleirille. Melakari on kertonut käräjäoikeudessa 5.1.2024, että myös hän oli saanut viestin, jossa Wallin oli kirjoittanut Neuvostoliittoon juutalaisleirille lähettamisestä. Wallinin mukaan tällaista väitettä ei kuitenkaan löydy asianomistajien poliisille todisteeksi toimittamista viesteistä eikä muutakaan todistetta ole esitetty asianomistajien esittämän väitteen tueksi. Wallinin mukaan hän ei ole esittänyt tällaista väitettä koskaan kirjallisesti eikä suullisesti.

Wallin on paljastanut 21.3.2024, että hän on tallentanut ääniviestin, jonka hän on jättänyt Skomarsin puhelinvastaajaan 8.6.2020. Wallin on toimittanut poliisille ääniviestin tallenteen. Ääniviestissä Wallin toteaa, että "Mee jonnekin vitun Neuvostoliittoon.. tota.. vartijaksi leirille. Sinne sää olisit aivan loistava. Sää et tee mitään länsimaaisessa oikeusvaltiossa."

Wallinin mukaan Melakari ja Skomars ovat lisäksi valehdelleet käräjäoikeudessa seuraavaa. Skomars on kertonut, että Wallin ei ollut osallisena heidän työskentelyssään eli senkään puolesta yhteydenpito ei ollut tarpeellista. Melakari taas on kertonut, että työskentely ei ollut missään vaiheessa liittynyt tai kohdistettu Walliniin, mutta alkuvaiheessa tämän luokse oli tehty yksi käynti. Wallinin mukaan kaikkiin Profiam Oy:n ostopalvelun päätöksiin ajalla 15.2.2019-31.3.2021 oli kirjattu selkeästi ja yksiselitteisesti perhekuntoutuksen ja ammatillisen tukihenkilötoiminnan yhdeksi tavoitteeksi lasten ja isän tapaamisten toteutumisen tai niiden onnistumisen tukeminen.

Saadun selvityksen perusteella Melakari on kertonut esitutkinnassa, että Wallin oli kirjoittanut, että heidät pitäisi lähettää Neuvostoliittoon juutalaisleirille.

Wallinin mukaan kyseessä oli kuitenkin ääniviesti, jossa hän oli kehottanut menemään Neuvostoliittoon vartijaksi leirille. Kun otetaan huomioon, että Melakari on kertonut Wallinin kanssa yhdensuuntaisesti Neuvostoliiton leiristä, ja, että kyseessä oli ääniviesti, jonka vastaanottamisesta oli kuulusteluajankohtana kulunut useampia kuukausia, asiassa ei ole syntynyt perusteita katsoa, että Melakari olisi pitänyt esitutkinnassa antamiaan tietoja väärinä tai ettei hänellä olisi ollut vahvoja perusteita pitää tapahtumakuvaustaan totena. Näin ollen asiassa ei ole syytä epäillä perätöntä lausumaa viranomaismenettelyssä. Esitutkintaa ei aloiteta.

Saadun selvityksen perusteella asianomistajia Skomarsia ja Melakaria on kuultu Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa todistelutarkoituksessa. Vaikka asianomistajille onkin säädetty laissa totuusvelvollisuus, perätöntä lausumaa koskevat säännökset eivät ulotu asianosaisen vapaaseen kuulusteluun todistelutarkoituksessa. Näin ollen asiassa ei ole syytä epäillä perätöntä lausumaa tuomioistuimessa. Esitutkintaa ei aloiteta.

Avustaja Katja Haavisto

Wallin on pyytänyt poliisia tutkimaan, onko asianomistajien avustaja Katja Haavisto syyllistynyt rikokseen. Wallinin mukaan Haavisto on valehdellut 5.1.2024 tuomioistuimessa ja 9.2.2024 lisätutkintapöytäkirjassa 5650/R/38533/23/Li3. Wallinin mukaan Haavisto valehtelee, koska jos Haavisto olisi selvittänyt asian Profiam Oy:n toimitusjohtajalta ja tietosuojavastaavalta Mikko Ailorannalta, hän olisi joutunut kertomaan poliisille, että väitettyjä viestejä ei ole koskaan ollut olemassakaan, eli että hänen päämiehensä ovat valehdelleet viranomaisille.

Saadun selvityksen perusteella Haavisto on toiminut asiassa asianomistajien Melakarin ja Skomarsin avustajana. Haavistoa ei ole kuultu rikosasian esitutkinnassa henkilökohtaisesti läsnä ollen eikä tuomioistuimessa todistajana tai asiantuntijana tai muunakaan henkilönä valan tai vakuutuksen nojalla. Näin ollen asiassa ei ole syytä epäillä perätöntä lausumaa viranomaismenettelyssä taikka perätöntä lausumaa tuomioistuinmenettelyssä. Esitutkintaa ei aloiteta.

Esitutkintalaki 3 luku 3 §:n 1 momentin mukaan poliisin on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty.

Hallituksen esityksen (HE 222/2010 vp) mukaisesti rikosta on syytä epäillä, kun huolellisesti asioita harkitseva ihminen havaintojensa perusteella päätyy tällaiseen tulokseen. Pelkkä poliisille tehty tutkintapyyntö ei ilman muuta johda esitutkinnan käynnistymiseen, koska säädös jättää esitutkintaviranomaiselle harkintavaltaa. Väitteelle rikoksen tapahtumisesta on esitettävä asianmukaiset konkreettiset perusteet. Esitutkinnan aloittamista harkittaessa on huomioitava, että esitutkinnan tarkoituksena on nimenomaan rikosten tutkiminen, ei mahdollisten muiden oikeudellisten erimielisyyksien selvittäminen. Tutkintakysymyksen arviointi tehdään kustakin yksittäistapauksesta ilmenevien seikkojen perusteella.

ASIANOSAISELLE TIEDOKSI:

Tämä päätös ei vapauta mahdollisesta vahingonkorvausvelvollisuudesta.

29.04.2024

5650/R/1341/24

Asianomistajalle jää itsenäinen syyte- tai kanneoikeus.
Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 14 §:n mukaan
asianomistaja saa itse nostaa syytteen rikoksesta, josta
esitutkintaviranomainen on päättänyt, ettei esitutkintaa toimiteta tai että se
keskeytetään taikka lopetetaan.
Tähän päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.
Tyytymätön voi harkintansa mukaan kannella päätöksestä.
Asiassa voidaan tehdä uusi harkinta, jos asiassa ilmenee uutta selvitystä.

ASIA: 2 29.04.2024 RIIALI, JARI
RIKOSYLIKOMISARIO

Asiassa ei ole syytä epäillä rikosta, esitutkintaa ei toimiteta
Tutkinta päätetty.

Perustelu ja sovellettavat
lainkohdat:

Päätös ja perustelut kuten asiassa 1.

TURKU

29.04.2024

Lisätietoja:

Jari Riiali
Tutkinnanjohtaja
0295446809

Päätöksestä on ilmoitettu

29.4.2024
☒ Asianomistaja
☐ Rikoksesta epäilty
☒ Muu

Matti Hallin

Tanya Melakan
Sanne Skomers
Katja Haavisto

Asianosaiselle

Ohje salassapidosta asianosaiselle

Tämä asiakirja on annettu Teille jutun asianosaisena.

Asiakirja on salassa pidettävä siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa on säädetty. Jos asiakirja on vain osittain salainen, salassa pidettävät kohdat on merkitty asiakirjaan punaisin merkinnöin tai hakasulkein.

Asianosainen, asiakirjan saaja, hänen edustajansa tai avustajansa ei saa luovuttaa tai muuten ilmaista sivullisille näin saatuja salassa pidettäviä tietoja, jotka koskevat muita kuin häntä itseään.

Näin saatuja tietoja ei saa käyttää omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi.

Tietoja saa käyttää vain sen asian hoitamiseksi, jota varten tiedot on annettu.

Salassapitovelvollisuuden rikkominen on rangaistava teko.

Vaitiolovelvollisuus ja väärinkäyttökielto eivät estä tietojen käyttämistä haettaessa muutosta tai muussa asiassa, jossa on kysymys sen oikeuden, edun tai velvollisuuden hoitamisesta, mihin tämä asiakirja liittyy.

Laki viranomaisten toiminnasta julkisuudessa 22 § ja 23 §

Rikoslaki 38 luku 1 § ja 2 §